

**Baltijos ir Juodosios jūrų regionų valstybių
konstitucinės justicijos asociacijos II kongreso
REZOLIUCIJA
(2017 m. birželio 1–2 d., Charkovas, Ukraina)**

Mes, Baltijos ir Juodosios jūrų regionų valstybių konstitucinės justicijos asociacijos II kongreso (toliau – Kongresas) dalyviai, ekspertai, mokslininkai, aptarę konstitucinių teismų vaidmenį aiškinant nacionalinių konstitucijų nuostatas visuotinai pripažintų tarptautinės teisės principų ir normų, Europos Sąjungos teisės ir tarptautinių teismų sprendimų kontekste,

KETINDAMI stiprinti teisės viršenybę ir konstitucijos viršenybę konstitucinės justicijos institucijų veikloje;

SKATINDAMI pagarbą tarptautinei teisei ir Europos Sąjungos teisei kaip teisės sistemoms, pagrįstoms visuotinai pripažintomis demokratinėmis žmogiškosiomis vertybėmis;

PABRĖŽDAMI, kad svarbu keistis patirtimi, susijusia su tarptautinių demokratiškos vertybių įgyvendinimu konstitucinės justicijos institucijų praktikoje;

ATSIŽVELGDAMI į Baltijos ir Juodosios jūrų regionų valstybių konstitucinių teismų kompetenciją, 1950 m. Žmogaus Teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos vaidmenį ir Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) praktiką, susijusią su jo teisinės valstybės samprata;

ATKREIPDAMI DĖMESĮ į šiuolaikinės konstitucionalizmo paradigmos formavimo ypatumus kiekvienoje šalyje;

PRIPAŽINDAMI subsidiarumo principu pagrįsto tarptautinės teisės ir Europos Sąjungos teisės suderinamumo su nacionalinėmis konstitucijomis prezumpciją,

PADARĖME IŠVADĄ:

1. Konstitucinė justicija yra svarbiausias veiksnys stiprinant, puoselėjant ir saugant pagrindines žmogiškąsias vertybes, įtvirtintas konstitucijose, kuriomis grindžiama Kongrese dalyvavusių valstybių teismų veikla. Jų sprendimai ir nutarimai turi lemiamą įtaką valstybės valdžios institucijų, vietos savivaldos ir pilietinės visuomenės institucijų veiklai.

2. Konstituciniu lygmeniu užtikrinama pagarba žmogaus ir piliečio teisėms ir pagrindinėms laisvėms yra teisėtvarkos ir teisingumo pagrindas. Kongreso dalyviai pažymėjo, kad teisėkūros ir teisėsaugos funkcijas vykdančios valstybių institucijos taip pat turėtų laikytis visuotinai pripažintų tarptautinės teisės aktų ir žmogaus ir piliečio teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos tarptautinių dokumentų nuostatų.

Kongreso dalyviai pabrėžė, kad, atsižvelgdamos į 1950 m. Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas, valstybės valdžios institucijos, įskaitant vyriausybę, įstatymų leidėją, teismus ir konstitucinės justicijos instituciją, turi dėti visas įmanomas pastangas, kad įvykdytų Kongrese dalyvaujančių valstybių priimtus tarptautinius išpareigojimus, įskaitant EŽTT sprendimų įgyvendinimą. Visų pirma konstitucinės justicijos institucijos turi palaipsniui integruoti EŽTT sprendimus į šalies teisę.

3. Kongreso dalyviai savo pranešimuose pažymėjo, kad ir regionų, ir visos Europos lygmeniu pastebimas polinkis vienodinti konstitucinės justicijos principus saugant žmogaus ir piliečio teises ir pagrindines laisves. Pagrindiniai kriterijai šioje nepaprastai svarbioje Kongrese dalyvaujančių valstybių konstitucinės justicijos institucijų veikloje yra 1948 m. Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos nuostatos, JT paktai šiais klausimais, 1950 m. Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatos, Europos Sąjungos vadovaujančiųjų institucijų rezoliucijos ir rekomendacijos, EŽTT sprendimai, Europos komisijos „Demokratija per teisę“ (Venecijos komisija) ir kitų tarptautinių žmogaus teisių organizacijų ir institucijų nuomonės ir rekomendacijos.

4. Konstitucinės justicijos institucijoms tenka ypatinga atsakomybė už nacionalinių konstitucijų ir nacionalinių teisinių sistemų suderinimą su visuotinai pripažintomis tarptautinės teisės normomis, Europos Sąjungos teise ir kitais galiojančiais tarptautiniais išpareigojimais, taip pat apskritai už savo valstybių europinės orientacijos įtvirtinimą. Kongreso dalyviai pripažįsta tarptautinės teisės ir Europos Sąjungos teisės vaidmenį aiškinant nacionalines konstitucijas ir pabrėžia, kad tarptautiniai ir Europos standartai turėtų būti suvokiami kaip pagrindinių teisių apsaugos minimalieji konstituciniai standartai.

Kongreso dalyviai griežtai smerkia naudojimąsi konstitucine justicija siekiant šalių vidaus teisėje įteisinti sunkius tarptautinės teisės pažeidimus, taip pat pateisinti tarptautinių ir Europos teismų sprendimų nevykdymą.

5. Kongreso dalyvių atstovaujamos konstitucinės justicijos institucijos, priimdamos sprendimus bylose, vis dažniau remiasi kitų šalių konstitucionalizmo genezės modeliais ir atitinkama jurisprudencija ir taip skatina konstruktyvių tarpusavio santykių plėtrą ir regionų, ir visos Europos, ir pasaulio lygmeniu.

6. Kongresas mano, jog šios tendencijos yra teigiamos atsižvelgiant į tai, kad nors valstybių dalyvių konstitucijos skiriasi, pagrindiniai jų principai, visų pirma žmogaus teisių ir žmogaus orumo apsaugos principai, yra bendras pagrindas, o teisiniai argumentai, pagrįsti vienoje šalyje taikomais šiais principais, atsižvelgiant į nacionalinės teisės aktų dėl subsidiarumo principo skirtumus, gali būti įkvėpimo šaltinis kitai šaliai.

7. Tikslinga ne tik gerinti Kongrese dalyvaujančių valstybių konstitucinės justicijos institucijų keitimąsi informacija ir patirtimi, bet ir sistemingai supažindinti su jomis Pasaulio konstitucinės justicijos konferencijos (PKJK), Europos konstitucinių teismų konferencijos (EKTK) ir kitų konstitucinės justicijos institucijų regioninių ir kalbinių asociacijų narius.

8. Tinkamai vykdyti įgaliojimus, įskaitant žmogaus ir piliečio teisių ir pagrindinių laisvių apsaugą, konstitucinės justicijos institucijos gali tik jei laikomasi konstitucinių reikalavimų dėl šių institucijų nepriklausomumo, taip pat dėl teisėjų neliečiamybės ir dėl to, kad jie vadovaujasi tik konstitucija ir teisės viršenybės principu.

Kitų valstybės valdžios institucijų kišimasis į konstitucinės justicijos institucijų veiklą, politinis ir visuomenės spaudimas yra nepriimtini. Šie valdžios ir viešųjų teisių santykių subjektai turi susilaikyti nuo bet kokių mėginimų daryti nederamą įtaką savo pareigas atliekantiems teisėjams. Kartu Kongresas pabrėžia konstitucinės justicijos institucijų veiklos skaidrumo ir atskaitomybės už ją pilietinei visuomenei svarbą.

Kongreso dalyviai, sutikdami, kad šis renginys yra naudingas,

NUSPRENDĖ:

1. Pripažinti, jog Kongrese dalyvaujantiems konstituciniams teismams būtina keistis patirtimi siekiant užtikrinti, kad tarptautinės teisės aktai būtų veiksmingai taikomi žmogaus ir piliečio teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos srityje, atsižvelgiant į nacionalinių konstitucijų ypatumus ir subsidiarumo principą kaip visuotinai pripažįstamą Europos Tarybos valstybių narių santykių taisyklę.

2. Pabrėžti, kad tarptautinių teismų jurisprudencijos taikymas Kongrese dalyvaujančių valstybių konstitucinės justicijos institucijų veikloje padeda stiprinti teisės viršenybės principą ir yra svarbus siekiant užtikrinti nacionalinėse konstitucijose garantuojamų ir 1950 m. Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje bei kituose tarptautinės teisės aktuose skelbiamų žmogaus ir piliečio teisių ir pagrindinių laisvių apsaugą.

3. Kongrese dalyvaujančių konstitucinių teismų veikloje taikyti tarptautinės teisės ir Europos Sąjungos teisės normas kaip svarbius nacionalinių konstitucijų aiškinimo ir laipsniškos nacionalinės konstitucinės doktrinos plėtros šaltinius.

4. Pripažinti, kad nacionalinio konstitucinio teismo ir tarptautinių teismų jurisprudencijos kolizija užtikrinant žmogaus ir piliečio teisių ir pagrindinių laisvių apsaugą turėtų būti išspręsta atliekant nacionalinių konstitucinių teismų jurisprudencijos peržiūrą, kurios metu, vadovaujantis visuotinai pripažįstamu

subsidiarumo principu, būtų atsižvelgiama į nacionalinių konstitucijų normų ypatumus, arba priimant atitinkamas konstitucijos pataisas tuo atveju, jei nacionalinės teismų praktikos peržiūra yra neįmanoma.

5. Teisės viršenybės principo, kuris yra Kongrese dalyvaujančių valstybių nacionalinės konstitucinės doktrinos plėtros pagrindas, įgyvendinimo užtikrinimą konstitucinės justicijos institucijoms vykdant valdžios funkcijas, įskaitant žmogaus ir piliečio teisių ir pagrindinių laisvių apsaugą, laikyti nesuderinamu su valstybės valdžios institucijų, politikų, žiniasklaidos atstovų ir pilietinės visuomenės institucijų kišimusi į jų veiklą. Kongresas ragina šiuos valdžios ir viešųjų teisinių santykių subjektus susilaikyti nuo bet kokių mėginimų daryti nederamą įtaką savo pareigas atliekantiems teisėjams.

6. Toliau plėtoti ir įgyvendinti vienodą konstitucinių teismų aktų sisteminimo metodiką pagal duomenų bazės CODICES modelį ir taip sudaryti sąlygas formuoti ir plėtoti nacionalinę konstitucinę doktriną atsižvelgiant į Kongrese dalyvaujančių valstybių konstitucinių teismų jurisprudenciją.

7. Pripažinti, kad praktika keistis Kongrese dalyvaujančių valstybių konstitucinių teismų aktais, kuriuose remiamasi visuotinai pripažintomis tarptautinės teisės normomis ir principais, Europos Sąjungos teise ir tarptautinių teismų jurisprudencija, įskaitant jurisprudenciją žmogaus ir piliečio teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos klausimais, yra naudinga.